

N:o 3.

Af herr Helander, med förslag till lag angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.

Då jag härmed vågar försöket att i motionsväg bringa frågan om väghållningsbesvärets utgörande på landet å nyo under Riksdagens pröfning, ställer jag mitt hopp om möjligheten af frågans lösning vid innevarande riksdag i främsta rummet på den omständigheten att, så vidt jag kunnat utröna, åtminstone i senare åren ingen enda inom riksdagen motsatt sig lösningen, fast, såsom naturligt är, man haft ganska skiljaktiga meningar beträffande rätta sättet derfor. Det är en allbekant sak, att denna fråga om vägunderhållet varit föremål för behandling under omkring ett halft sekel, utan att man kommit till något resultat eller ens enats om hufvudgrunderna, och då den förnyade gånger fallit, har det skett under uttalad förhoppning om dess snara återuppståndelse. Efter från Kongl. Maj:t år 1889 mottaget förslag till lag i ämnet har Riksdagens ena hälft ändtligen kommit till ett afgörande, men på betänkligheter inom den andra hälften af riksdagen strandade frågan å nyo. Med kännedom om hvad som förutgått må man väl göra sig den frågan, om det verkligen till något gagnar, att åter börja alldeles på nytt, med skrifvelse till Kongl. Maj:t, ny vägkomité, vederbörande auktoriteters hörande, tidsförlust och betydande kostnader. Öfvertygad om det gagnlösa uti sådant tillvägagående, ställer jag i andra rummet mitt hopp om framgång för motionen der-

uppå, att om 1889 års kongl. förslag, hvilket redan undergått sådan förberedande behandling, som kan erfordras, innan Riksdagen bestämmer sig, å nyo framlägges, sedan deruti vidtagits sådana ändringar och jemkningar i väsentligare delar, hvartill diskussionen i kamrarna gifvit anledning, man på denna väg möjligen lättast skulle vinna målet. Härutinnan möter dock svårighet så till vida, att Första Kammaren icke i detalj ingått i granskning af 1889 års lagförslag, till följd hvaraf man uti åtskilliga delar icke närmare känner samma kammares mening. Då emellertid först samtliga landsting och konungens befallningshafvande yttrat sig öfver vägkomiténs förslag och Kongl. Maj:t sedermera framställt proposition till Riksdagen, som undergått behandling i särskildt utskott, och Andra Kammaren derefter för sin del fattat definitiva beslut öfver förslaget samtliga paragrafer, har jag väsentligen grundat mitt förslag på den sålunda vuuna utredningen, dock med aktgifvande på de uttalanden, som i viktigare delar jemväl förekommit inom Första Kammaren. Jag har därför nu vid frågans behandling gått sålunda till väga, att jag, med ledning af diskussionsprotokollen inom Andra Kammaren, utskrifvit lagförslaget, sådant det af nämnda kammare antagits, deruti jag sedermera vidtagit sådana ändringar beträffande hufvudgrunder och andra angelägna bestämmelser, som Första Kammaren, och derefter jag sjelf, funnit vara nödiga. Dervid har jag ansett mig kunna lemna många paragrafer i 1889 års lagförslag i det närmaste oförändrade, sådana de af Andra Kammaren antagits. Antagligen skola meningarna om dessa paragrafers lydelse lätt kunna inom kammaren sammanjenkas. Hvad åter öfriga paragrafer angår, torde det vara nödigt att närmare granska hvad mot dem blifvit erinradt samt redogöra för skälen till den lydelse jag föreslagit, hvilket lämpligast kan ske genom meddelande af det viktigaste, som inom Första Kammaren blifvit anmärkt. Der erinrades, bland annat, mot lagförslaget:

att genom detta någon afsevärd lindring icke blifvit jordbruket beredd;

att vägdelningar ofta skulle förekomma och medföra stora kostnader;

att, när *nya* vägar skulle byggas, kostnaden komme att utgå af vägkassan;

att de väghållningsskyldige icke allenast skulle komma att behålla sina vanliga vägar, utan derjemte bilda vägkassan genom kontanta bidrag;

att de icke skulle få någon kontant ersättning för väghållet, på sätt som varit afsedt;

att väggkassans tillkomst för jordbrukaren är lika onödig, som för andra betungande, jemte det att densamma komme att tjena såsom uppmuntran att oupphörligen bygga nya vägar;

att genom taxeringsvärdenas antagande till grund för väghållets fördelning, en stor omflyttning af besväret skulle komma att ega rum, o. s. v.

I anledning häraf bör framhållas: att beträffande vägdeltning, såväl som utgifter i allmänhet, upptagna i lagförslagets 53 §, dessa för det närvarande åligga de väghållningsskyldige;

att utgifter för byggande af *ny* väg och bro samt omläggning af backig eller eljest för rörelsen obehvämlig väg, skulle uttryckligen endast ifrågakomma i den mån kostnaden ej utgår af statsmedel;

att det hufvudsakligen komme att bero af de väghållningsskyldige sjelfva, om nyssnämnda utgifter komme att utgå;

att genom väggkassans tillvaro direkta utdebiteringar af de väghållningsskyldige för hvarje särskildt ändamål rörande väghållet undvikas, och

att, hvad angår den anmärkta stora omflyttningen af väghållningsbesväret, det lärer vara en naturlig sak att, då man vill åstadkomma nödigbefunnen jemnare fördelning af väghållningsbördan, detta syfte icke kan vinnas med mindre än att en omflyttning sker, så att den förut hårdt tryckte får sin börda lättad, hvaraf följer att den, som förut är mindre eller alldeles icke tryckt, måste från den förre öfvertaga en del af hans börda. — Hvad angår anmärkningarna om att afsevärd lindring icke blefve jordbruket beredd genom föreslagna sättet att lösa frågan, är deras betydelse beroende af den föreställning, man har om lindringens storlek. När i det följande yttrande lemnas om allmänt bidrag för ifrågavarande ändamål, skall saken närmare skärskådas.

Innan jag inlåter mig på yttrande om de ändringar, som i vissa paragrafer af 1889 års lagförslag anses böra vidtagas, torde det vara nyttigt att tillse, huruvida detta förslags bestämmelser, på sätt ifrågasatt blifvit, borde jemväl till städernas väghållningsskyldighet utsträckas. Inom städerna råda så olika och varierande förhållanden, att det torde blifva ganska vanskligt att der förmedla de skilda intressena. Förutom landsvägarne inom städernas områden, hafva städerna jemväl att underhålla sina gator, af hvilka väl åtminstone hufvudgatorna, som utgöra förbindelselänkar emellan städerna tillstötande allmänna vägar, måste anses vara, med hänseende till den allmänna rörelsen, af samma natur som de nämnda vägarne. Svårt torde dock alltid blifva att, synnerligast

inom de större städerna, afgöra hvilka hufvudgator, som verkligen utgöra dylika länkar. Dessförutom torde kanske äfven ifrågasättas, om icke öfriga gator, flera eller alla, borde likställas med bygdevägar. Om än alla dessa förhållanden kunna redas och regleras, är det dock största sannolikhet för att det icke kan ske, utan att därför användes betydande tid och kostnader. Forsigtigast lärer därför vara att uti förevarande fråga icke inblandas stadsinvånarnes skiljaktiga intressen med landsbygdens.

Inscende att det bör vara af väsentligt gagn att, vid afgörandet af en sådan fråga som lag om allmänna vägunderhållet, kunna genast finna, huru föreslagna bestämmelserna vid tillämpningen verka, om ock endast å *en* ort, har jag dels från en i min hembygd förrättad delning af allmänna vägarna inom ett härad tagit utdrag af förrättningshandlingarna (bil. A) och dels sammanställt vunna uppgifter med taxeringsvärden och uträknade vägfyrk- och procental (B m. fl.), de flesta fullt exakta.

Öfvergående till yttrande om hufvudfrågor och andra mera viktiga delar af lagförslaget, må detta ske någorlunda i den ordning de i 1889 års förslag förekomma.

Vägslaget. Landsväg och bygdeväg skulle hafva samma mål och i sjelfva verket icke åtskiljas genom annat än olikhet i bredd och trafik, omständigheter på hvilka vid graderingen måste fästas behörigt afseende. Understundom torde det inträffa att, kanske snart nog efter förrättad vägdelning, landsväg förändras till bygdeväg, eller omvänt. Äfven om man under gemensam benämning *allmän* väg icke skulle vilja för dem föreskrifva enahanda bredd (exempelvis 4,7 meter) utan låta bredden vara olika, utgjorde sådant icke hinder för vägdelningen. Vore allmänna vägar alla af samma slag, skulle stridigheter om vägs egenskap af ena eller andra slaget naturligtvis undvikas. I motsatt händelse komma sannolikt mången gång dylika stridigheter att uppstå, som fördröja vägdelningars afslutande. Yttrad farhåga därför, att om vägarne vore af enahanda slag, detta skulle hafva den påföljden att underhållsskyldig finge sitt vägstycke aflägsset från hemmet, besannas ej af min erfarenhet, oftare har resultatet blifvit det motsatta, och detta till allmännare belåtenhet. Jag delar, på grund af här anförda skäl, derföre icke meningens om de olika vägslagen, men då denna min åsigt icke funnit någon större tillslutning, har jag, helst frågan icke är af större betydelse, ansett mig icke böra ifrågasätta ändring af 1 §.

Väghållningsdistrikt (§ 5). Det har varit ifrågasatt att länet eller landstingsområdet skulle utgöra väghållningsdistrikt i stället för den

inskränkning, förslaget visar. En sådan förändring i bestämmelsen skulle visserligen något utjemna väghållningsbördan, men dock medföra betydande praktiska svårigheter. Vid vägdeltningar skulle, exempelvis, det vara, nästan sagdt, ogörligt för delegarne att undfå närmare kännedom om verkningarne af gradering å aflägsset belägna vägar; vid sammanträden för öfverläggning uti vägdeltningsspörsmål, skulle det stora antalet, ofta för hvarandra främmande personer, verka hinderligt för sammanjemkning af olika meningar; samma stora personantal skulle ock vålla, att vägdeltningar oftast öfverklagades, och om äfven ringa ändring i delningen påbjöds, skulle säkerligen en större del af den betydliga förrättningen blifva omgjord, delningslängder ånyo uppgöras, handlingar omskrifvas m. m. dylikt. Då för öfrigt häradet nu i allmänhet utgör väghållningsdistrikt, ligger deri ytterligare skäl att icke ändra § 5.

Vägunderhållet in natura. Enligt Andra Kammarans beslut skulle all jordbruksfastighet, med undantag af statens och menigheters allmänningsskogar, fullgöra naturaunderhållet. Således skulle äfven den stora mängden af jordlägenheter om 100 å 200 kronors taxeringsvärden få sig vägstycken tilldelade, helt säkert till mycket obetydliga längder. Då vid vägunderhålls uppskattning man bör beräkna att den underhållsskyldige har egna dragare att vid grusningen använda, men detta vanligen icke blefve händelsen med egare af dessa små jordlotter, har jag, till undvikande dessutom af onödig vidlyftighet, föreslagit sådan ändring af 7 §, att gränsen sättes vid 1,000 kronors fastighetsvärde, dock att de lägre taxerade jordlägenheterna, hvilka således icke skulle komma att bidra till vägunderhållet in natura, i stället, med enahanda afgift för vägfyrk som andra jordbruksfastigheter, deltaga i kostnaden jemte öfriga beskattningsföremål (7 §).

För att af bil. B vinna upplysning om kostnadsförhållandena för den i mantal satta jorden, som nu har allt vägunderhåll, för det närvarande och efter lagens tillämpning, hafva särskilda kolumner intagits för jordbrukstaxeringsvärden och antal vägfyrkar. Om Andra Kammarans bestämmelse blifvit af Riksdagen godkänd, skulle jordbruksfastigheternas taxeringsvärden naturligtvis, såväl som deras motsvarande vägfyrktal endast haft en kolumn hvardera (= summan), hvaremot enligt mitt förslag ena kolumnens rubrik skulle vara: »för jordbruksfastighet af 1,000 kronors taxeringsvärde och deröfver», samt »för jordbruksfastighet under 1,000 kronors taxeringsvärde».

Vägtal. Vägkomitén, som i sitt betänkande på ett synnerligen förtjenstfullt sätt redogjort för allt, som med vägfrågan sammanhänger,

har dock i vissa detaljer, hvad den mera praktiska delen af frågan beträffar, råkat föreslå åtgärder, icke obetydligt tidsödande och gagnlösa. Dit kan hänföras förslaget om användande af s. k. vägmantal, hvars uträknande skulle orsakat väl hundra gånger vidlyftigare arbete än vägtalen, som särskilda utskottet satte i stället, genom hvilka man kommer till alldeles samma resultat som med de förra. Komitén föreslog likväl icke tillika, på sätt i kongl. förslaget skett, andra tal med benämningen vägfyrkar (§ 59), hvilka, i förhållande till taxeringsvärden och inkomstbelopp, skulle uttrycka den inbördes proportionen för delaktighet de olika beskattningsföremålen emellan.

Genom den sålunda tillkomna benämningen *vägfyrk* fick man för jordbruksfastigheter i väghållningshänseende två olika benämningar för i sjelfva verket samma sak, genom hvilkas användande bredvid hvarandra kanske mången misstager sig om verkliga meningen. Vägtalet skulle nemligen bildas på det sätt, att »för hvarje ett hundra kronor af jordbruksfastighets taxeringsvärde skulle utföras ett vägtal», således, exempelvis, för dylikt värde af 23,500 kronor: 235 vägtal. Vägfyrk skulle påföras med »en vägfyrk för hvarje hundra af taxeringsvärdet», således för 23,500 kronor, äfven 235 vägfyrkar. Man finner vidare att vägtal endast skulle användas vid vägdelningar, samt att desamma borde åsättas af konungens befällningshafvande. Det ena synes likväl vara lika onödigt som det andra. Då dessa tal och fyrkar grundas på beloppen af taxeringsvärdena, så lära de kunna åstadkommas utan konungens befällningshafvandes medverkan, och äro de alldeles onödiga, om man godkänner benämningen vägfyrk, som äfven skulle användas för andra beskattningsföremål. Vägtalen kunna således undvaras, och vägfyrkar begagnas vid vägdelningar så väl som eljest. I öfverensstämmelse med denna åsigt har i nu framlagda förslaget utbyte af dessa benämningar gjorts i 9 §, samt förra delen af 10 § utelemnats. Äfven på andra ställen har, till följd häraf, utbyte af ord naturligtvis skett; i 11 § med tillägg som denna § i mitt förslag utvisar, enär vägfyrkar för andra (öfriga) beskattningsföremål årligen kunna och böra åsättas.

Vägdelning inom hemmansnummer (44 §). Emot rätt för delegare i hemmansnummer att få sina andelar utbrutna samtidigt med pågående allmän vägdelning inom hela distriktet har blifvit anfördt, att redigheten för framtiden fordrade, att vägdelningsinstrument icke upptog så lätt föränderliga förhållanden, som de, hvilka inträffa i följd af ombyte utaf egare inom hemmansnummer, helst i annat fall den fördel kunde beredas dem, som ega andelar i flera hemmansnummer inom

samma by, att efter öfverenskommelse med meddelegare få andelarne sammanslagna, samt vidare att vägdelen under stundom öfverklagas i anseende till missnöje med delningen inom hemmansnummer, hvarigenom hela distriktsdelningen uppehålls och kostnaderna ökas. Biträdande denna åsigt, och då det lätt låter sig göra att efteråt fördela väg inom samma nummer, när så påfordras, finner jag det önskvärdt, om denna åsigt blefve gällande; men då en annan uppfattning lär råda inom riksdagen, bör jag ej vidhålla min mening, då saken icke är af större betydelse.

Särskild nämnd. Enligt 46 § i 1889 års förslag skulle särskilda nämnden hafva till uppgift att uppskatta den på ett vägtal belöpande årliga kostnaden för underhållet, den tid mark är bar, af väg, som ingått i delning. Om huru vid denna uppskattning skulle tillgå, får man af förslaget ingen anvisning, men tydligt är, att man icke kan komma till något resultat utan att man går till väga på alldeles samma sätt som vid graderingen, nemligen genom att utgå från den lättast underhållna vägdelen och åsätta denna ett visst kostnadsbelopp för gifven längd, och sedermera, i mån af olika svårighet, för underhållet anställa jemförelse med den förra, intill dess hela väglängden blifvit genomgången. Man har då i sjelfva verket, såsom nämndt är, icke gjort något annat än graderat vägarna. Då emellertid uppskattningen skall ske efter vägdelen, så är allt graderingsarbete redan undanträtt, hvarför nämndens åtgärd skulle inskränkas till att för viss sträcka af i första graden satt väglängd beräkna underhållskostnaden. Har man funnit denna, så återstår endast en enkel multiplikation, på sätt följande exempel visar: vore hela väglängden inom distriktet 200 km (kilometer), således 200,000 meter, som efter den verkställda graderingen uppgår till 406,508 meter och man uppskattat 1 kilometer af lättaste vägen (den en-gradiga) till 45 kronor, så utgör hela kostnaden $45 \times 406,508 = 18,292,86$ kronor. Man finner här af, att särskilda nämnden icke skulle hafva annat att göra än att på en viss väglängd sätta ett visst pris, hvilket med all sannolikhet lika lätt kan verkställas af förrättningsmannen och gode männen, hvilka hafva att på de olika vägstyckena sätta vederbörliga gradtal. Emellertid, då det icke kan förnekas att, med hänseende till verkningarne, denna uppskattning är en mycket grannlaga sak, har jag föreslagit att konungens befallningshafvande skulle förordna två biträdande uppskattningsmän, hvilka jemväl borde öfvervara hela graderingen, hvilken får ett så väsentligt inflytande på slutbeloppet af kostnaden; detta med än större skäl, om statsbidrag komma att till väghållningsbesväret lemmas. Tillika har det synt mig riktigt

att denna uppskattning utgör en del af sjelfva vägdelningsförrättningen, så att åtgärden må kunna öfverklagas och rättelse i fall af behof vinnas. Vidare torde nyssnämnda uppskattningsmän, hvilka lika med öfriga vederbörande böra vara ojäfviga och kunniga, tilldelas ersättning i likhet med förrättningsmannen. I öfverensstämmelse allt härmed hafva åtskilliga paragrafer blifvit ändrade samt, oaktadt visserligen inga anmärkningar eljest framkommit mot nämndens befintlighet, samtliga bestämmelser om nämnd uteslutna, hvarigenom ock behandlingen af vägfrågan vunnit behöflig förenkling. Här af följer att öfverskriften »*IV kap*» och »*om särskild nämnd*» uteslutits, såväl som punkten b) af 53 §, allt i 1889 års förslag. Slutligen tillägges här att, då uppskattningsmännen tillika blifva förrättningsmän, deras ersättning torde debiteras i sammanhang med vägdelningskostnaden.

Allmänna bidrag till vägunderhållet. För att bereda möjlig lättnad i väghållningsbördan har man ifrågasatt dels tillämpning af samma grunder, som äro bestämda för lindring i den på jorden hvilande skjutskyldigheten, och dels bidrag af 40 à 50 procent utaf den uppskattade kostnaden, deruti såväl staten som landsting borde deltaga. Genom tillkomsten af de många jernvägarna har skjutsningsbesväret väsentligen blifvit lättadt, i följd hvaraf statsbidragen för detta ändamål icke obetydligt nedgått. Med statsbidrag till vägunderhållet blefve, med all säkerhet, förhållandet alldeles motsatt, helst nya vägar ständigt tillkomma; och besinnar man alla vanskligheter, som uppstå vid bedömandet af synnerligast kostnaderna för de många särskilda besvär, som åtfölja det s. k. naturaunderhållet, och huru de betydligen variera från år till annat, så är det sannerligen icke att undra på, om man hyser stora betänkligheter mot att staten bidrager med viss andel af *hela* kostnaden, helst man ju tillika med skäl kan ifrågasätta, om de s. k. bygdevägarne verkligen befordra ett sådant statsändamål, hvartill staten bör medverka genom bidrag till kostnaden.

Förnämsta anledningen dertill att vägfrågan vid 1889 års riksdag föll i Första Kammaren torde väl varit, att man icke velat binda sig för den möjliga händelse, att samma fråga verkligen kunde på ett bättre än det föreslagna sättet lösas, deruti nog ock hos flere ingick tanken på statsbidrag. Att döma af de många motionerna i ämnet under 1890 års riksdag, synes det antagligt, att man tydt Första Kammarens mening så, att nytt förslag ovilkorligen borde byggas på förutsättningen af statsbidrag. Denna åsigt uttalade ock lagutskottet i sitt under samma riksdag afgifna utlåtande i frågan såsom ett möjligt önskningsmål.

Af hvad sålunda förekommit har jag dragit den slutsatsen, att Riksdagen förr eller senare ingår på att lemna statsbidrag för ändamålet, hvarför jag antagit att nytt lagförslag bör grundas på sådan förutsättning. För egen del finner jag det dock vara särdeles angeläget, att bidraget lemnas till viss del, icke af *hela* kostnaden, i hvilken, på sätt nyss antyddes, ingå de vexlande, ofta oberäkneliga utgifterna för broar, färjor och vägdelningar m. m., utan af endast kostnaden för naturunderhållet, hvilken med större noggrannhet beräknas och som för en längre tid fixeras.

Hvad ifrågasatta landstingsbidraget beträffar, finner jag det vara påtagligt, att sådant icke skulle medföra åsyftad verkan i nämnvärd mån, emedan de väghållningsskyldige sjelfva oftast skulle få utgifva största delen af samma bidrag. Der detta icke blefve händelsen — som förmodligen mera sällan inträffar — lärer nog ändå skäl vara för handen att icke allt för mycket betunga öfriga beskattningsföremål med detta för dem hittills främmande onus. Till hvad nu blifvit nämnt torde böra fogas erinran derom, att, om landstingsbidrag skulle utgå, man svårigen skulle, förrän vägdelningar öfvergått hela landstingsområdet, kunna uttaxera landstingsskatt utom det vägdistrikt delningen gäلت, och derinom sannolikt endast på det sätt, att jordbruksfastighet skattade dubbelt mot andra beskattningsföremål. När sedan landstingsområdet blifvit genomgånet och skatten påbjöds för det hela, kunde den visserligen bidraga till någon utjemning inom området, men icke väsentligen tillskynda naturaföremålen någon hjälp. Landstingsskatt för ändamålet skulle därför väl orsaka mycket besvär med debitering och uppbörd, men icke medföra verklig nytta.

Till beslut om att statsbidrag skall utgå hörer äfven att bestämma bidragets belopp, om hvilket meningarna säkerligen blifva delade. Vid bestämmandet borde hänsyn tagas till det förhållande, att då många från vägunderhåll hittills befriade jordbruksfastigheter hädanefter skulle komma att i detsamma deltaga, och då ännu många flera, till följd deraf att fastighetstaxeringsvärdet i stället för mantalet lägges till grund för besvärets fördelning, vinna en betydande lindring uti ifrågavarande börda, det synes vara mindre nödigt att genast bereda de senare ytterligare förmån af något betydligare statsbidrag. Vida billigare torde det vara att detta tilltages måttligt, då ökning sedermera kan ske efter vunnen erfarenhet af huru lagens tillämpning kommer att verka, då man med större säkerhet kan bedöma, hvar lindring kan behövas för att utjemna möjligen uppkomna missförhållanden. — Med aktgifvande

häruppå har jag föreslagit statsbidragets belopp till 25 procent af det uppskattade naturaunderhållet, åberopande för öfrigt det förhållande, som framgår af bilagorna C, D och E.

Entreprenadsystem. Tillämpning af detta system för naturaunderhållets fullgörande är visserligen icke ifrågasatt i 1889 års lagförslag, ej heller af Andra Kammaren beslutad under samma förslags behandling; men då vid 1890 års riksdag flertalet af alla då väckta motioner i vägfrågan, såväl som flere talare inom nyssnämnda kammare, förordade systemets användande, kan det vara skäl att icke alldeles med tystnad den saken förbigå. Äfven om man med trygghet kunde förlita sig uppå, att entreprenaderna fullt korrekt försiggingo, lär det väl vara alldeles otvifvelaktigt att de förutgående uppskattningarna, verkställda af flera personer för ansenliga vägsträckor, skulle komma att öka kostnaderna. Det kan visserligen vara möjligt att, äfven tillämpadt vid vägunderhåll, entreprenadsystemet någonstädes befunnits användbart, men helt säkert är den åsigten vida allmänna och rigtigare, att detta system, tillämpadt på väghållningsbesväret i allmänhet, skulle onödigtvis fördyra arbetet, på samma gång som det alldeles gifvet leder till kontanta utgifter för de väghållningsskyldige, hvilka vid för dem tjenlig tid med egna dragare, för hvilka de då ofta sakna annan sysselsättning, kunna arbetet verkställa.

Väggkassa och vägskatt. Enligt 1889 års af Andra Kammaren antagna förslag skulle inom april månads utgång årligen fullständig redovisning öfver föregående års förvaltning till revisorerna aflemnas, tillika med beräkning öfver väggkassans såväl utgifter för det kommande året som äfven den behållning, hvilken, utöfver i 62 § omförmälda öfverskott, kan vid löpande årets slut vara att påräkna, jemte de inkomster, hvilka på grund af föregående beslut böra under det nästföljande året inflyta, samt slutligen på denna beräkning grundadt förslag till inkomst- och utgiftsstat för väggkassan under det nästföljande året. Handlingarna tillika med yttrande öfver utgifts- och inkomstförslaget skulle revisorerna inom juni månads utgång insända till vägstyrelsens ordförande. Efter offentliggörande af revisionsberättelsen och i anledning af möjligen gjorda anmärkningar inkomna förklaringar skulle vederbörande sedermera ega att intill augusti månads utgång afgifva erinringar och slutligen väghållningsskyldige sammankallas för att pröfva och fastställa staten samt besluta om den vägskatt, som skall uttaxeras.

För att kunna bestämma vägskattens belopp, lär det dock vara angeläget att, innan utgifts- och inkomstförslaget upprättas och staten sedermera fastställes, hafva tillgång till sådana förteckningar, som om-

nämnas i 61 §, hvilka emellertid allra tidigast torde kunna erhållas under augusti månad, vid hvilken tid, jemlikt 57 §, förslag till utgifts- och inkomststat redan skulle vara afgifvet, sedan revisorerna derförut, senast i juni, sig yttrat. Det är med anledning af dessa förhållanden, som jag tillåtit mig något omredigera 57 och 58 §§, jemte det jag, för erhållande af verkligt gagn utaf de i 61 § omnämnda förteckningar, åt denna § föreslagit en något förändrad lydelse (se vidare bil. G).

Till hvad om vägskatten i 59 § nämnes har jag hufvudsakligen endast föreslagit tillägg vid paragrafens slut, som icke torde vara i behof af närmare förklaring.

Sedan, af skäl, som förut äro nämnda, särskild nämnd ansetts kunna undvaras, och statsbidrag skulle ifrågakomma, har det blifvit nödigt att alldeles omredigera 60 § på sätt nya lydelsen visar och som närmare i siffror förklaras af bil. C, D och E. Härtill bör fogas den upplysningen att, då det antages att naturaunderhållet, intill dess ny uppskattning sker, ett följande år är detsamma som ett föregående år, men *öfriga* så väl underhållet som föremålen är från annat vexla, det funnits nödigt att uppgöra utgifts- och inkomstförslag för två på hvarandra följande år (C och D), hvartill blifvit lagdt äfven ett tredje (E) för sådan mera ovanlig händelse, att *öfriga* föremålen deltaga med större procenttal än naturaföremålen. Tillägget om tiden, då statsbidraget utgår, är visserligen icke af någon vigt, men torde dock icke vara alldeles utan gagn.

Äfven åt 62 § har gifvits annan lydelse, påkallad deraf att *öfriga* föremålen och underhållet vexla, utan att nämnvärd annan behållning eller brist för året uppkommer, än som kan år från år utjemnas. Hvad naturaunderhållet angår, visa visserligen bilagorna kontanta behållningar, dervid det dock är att uppmärksamma, att tillfälliga utgifter, såsom för vägdelningar m. m., nu icke bland *öfriga* underhållet blifvit beräknade. Dylika skulle dock en eller annan gång kunna vålla, att för något år behållning för naturaföremålen icke uppkommer.

Om behållningens användande har det ansetts billigt, att vederbörande för naturaunderhållet sjelfva besluta.

Till upplysning och lättnad vid debitering af vägskatten (63 §) meddelas bil. F.

Emot 1889 års lagförslag har blifvit anmärkt, att detsamma innefattade en allt för vidlyftig apparat för en sak, som borde på ett mycket

enklare sätt kunna behandlas. Det kan knappast förnekas, att ju denna anmärkning har sin rigtighet, och har jag därför haft till ögonmärke att vidtaga sådana förenklingar i behandlingen, som jag ansett möjliga att åstadkomma. Man må dock skäligen icke förundra sig öfver, om en lag angående så pass viktigt och inveckladt ärende som detta råkat blifva något omständlig, då vida mindre angelägna frågor fått i lag stadgad fullt så omfattande behandling som denna. Ehuru det nu icke låtit sig göra att på ett kortfattadt sätt redogöra för allt, som med frågan har sammanhang, har jag dock det hopp, att, när nödigbefunna förklaringar och tabeller frånräknas, det skall befinnas, att det återstående icke är af större omfång, än som i förhållande till sakens vikt är nödigt. Skulle man nu kunna enas om lagens lydelse, ligger största vigten uppå att söka förekomma behof af snara ändringar i lagen sedermera i afseende å föreskrifter om vägdelning och andra hufvudgrunder, som kunde orsaka större rubbningar, hvaremot, hvad beträffar andra bestämmelser, synnerligast bidrag till väggkassan och grunderna därför, jemkningar efteråt torde blifva behöfliga, emedan det säkerligen är omöjligt att redan i första hand så träffa det billigaste och rättaste, att jemkningar varda obehöfliga.

Förutom de ändringar i 1889 års förslag till lag angående väghållningsbesvärets utgörande på landet, som jag dels tillåtit mig här ifrågasätta och dels funnit önskvärda, men på i det föregående uppgifna skäl ansett mig icke böra föreslå, förekomma visserligen i 1889 års lagförslag äfven några andra bestämmelser, som må hända borde ändras, men då dessa icke äro af någon större betydelse, har jag ansett mig kunna lemna dem utan afseende.

Jag hemställer slutligen vördsammast,

att Riksdagen ville antaga en lag angående väghållningsbesvärets utgörande på landet, i öfverensstämmelse med bilagda förslag, eller med de modifikationerna i detsamma, som kunna anses behöfliga.

Stockholm den 23 januari 1891.

Adolf Helander.

Lag

angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.

I Kap.

Om allmän vägs anläggning, indragning eller förändring.

1 §.

Det väghållningsbesvär, hvarom denna lag stadgar, afser väg på landet, som pröfvas vara för allmänna samfärdseln nyttig och nödig. Sådan väg benämnes allmän och är af två slag:

a) *landsväg*, hvartill hänföres väg, som för allmänna samfärdseln är af större betydelse och förenar riket med annat rike eller ett län med annat län, leder från en stad till annan eller tjenar att förbinda något härad i dess helhet eller till väsentlig del med stad, större hamn- och lastageplats, jernvägsstation eller jemförligt ställe;

b) *bygdeväg*, hvartill räknas väg af förenämnda beskaffenhet, men som ej är af den vikt för allmänna samfärdseln, att den bör till landsväg hänföras, så ock väg, härad eller socknar emellan, kyrko- och tingsväg, samt annan med dessa jemförlig väg.

2 §.

Landsväg skall vara 6 meter samt bygdeväg 3,6 meter bred; egande dock konungens befallningshafvande att, der för särskilda vägsträckor förhållandena sådant påkalla, så väl medgifva att väg må hafva mindre bredd, som ock, när ny väg anlägges, eller gammal väg omläggas förordna om dess utläggande till större bredd än här stadgats.

Der redan anlagd väg är bredare, än här föreskrifves, varde den så vidmagthållen, derest icke konungens befallningshafvande profvar densamma kunna utan olägenhet till bredden inskränkas.

Likaledes eger konungens befallningshafvande, der redan anlagd väg har mindre bredd än denna lag bjuder, och dess utläggande till stadgad bredd blefve förenadt med betydande svårigheter eller kostnader, att låta dervid bero.

3 §.

Allmän väg skall läggas der den tarivas och livar den jemnast och genast göras kau.

4 §.

Uppstår fråga om anläggning af allmän väg; då skall ansökning derom göras hos konungens befallningshafvande, som låter vid häradsrätten i orten höra samtliga väghållningsskyldige, hvilka i väghållningen med arbete eller penningar deltaga; hvarefter, och sedan häradsrätten afgifvit yttrande, konungens befallningshafvande meddelar beslut i frågan.

I enahanda ordning afgöras frågor om indragning af allmän väg, omläggning af backig eller eljest för rörelsen obeqväm allmän väg samt förändring af redan befintlig väg till bygdeväg eller landsväg.

II kap.

Om skyldighet att deltaga i vägs byggande samt dess underhåll, när mark är bar, så ock om tillsyn å väg.

5 §.

I fråga om byggande och underhåll af allmän väg, bro och färja utgör hvarje härad en gemensamhet för sig.

Är vid den tid, då denna lag träder i kraft, härad deladt i två eller flera väghållningsdistrikt, eller äro två eller flera härad eller delar deraf då förenade till ett distrikt, må dervid förblifva.

Delning af härad i särskilda väghållningsdistrikt eller två eller flera härads förening till ett sådant distrikt må derefter, såvidt icke derom förordnats i den ordning 82 § stadgar, ske endast i sammanhang med vägdelning på sätt nedan sägs.

6 §.

I skyldigheten att bygga och underhålla allmän väg, bro och färja deltaga, efter nedan stadgade grunder, följande beskattningsföremål:

a) all jordbruksfastighet, hvartill äfven hänföras staten eller menighet tillhöriga allmänningssskogar, dock att äldre lotshemman, så länge de äro underkastade lotsningsskyldighet, bibehållas vid dem hittills förunnad frihet från väghållningsbesväret;

b) frälseränta för sitt efter fem procent beräknade kapitalvärde;

c) all annan fastighet, hvarför bevillning till staten utgöres och hvars taxeringsvärde uppgår till minst åtta hundra kronor, äfvensom staten tillhörig dylik fastighet, så vidt inkomst deraf drages och taxeringsvärdet uppgår till minst nyssnämnda belopp;

d) inkomst, som uppgår till minst åtta hundra kronor och hvarför bevillning till staten utgöres, dock med undantag för:

1:o) inkomst af kanal, jernväg och annan farväg;

2:o) inkomst af skeppsrederi och annan sjöfart; och

3:o) inkomst, som förvärfvas genom arrende af staten tillhörig jordbruksfastighet.

7 §.

Vägunderhållet in natura, hvarmed förstås arbetet för vägs hållande i laggilt skick, åligger all jordbruksfastighet, taxeringsvärderad till minst ett tusen kronor och deröfver, med undantag af staten eller menighet tillhöriga allmänningssskogar.

De beskattningsföremål, hvilka icke utgöra vägunderhåll in natura, bidra till väghållet allenast med penningar, som ingå till en för väghållningsdistriktet gemensam vägkassa (IV kap.).

8 §.

Kostnaderna för underhåll af ny väg, intill dess den ingått i vägdelning, för underhåll af bro, som ej är till vägtrumma hänförlig, samt

för byggande och underhåll af färja bestrides ur vägfassan, så ock kostnaden för anläggning af ny och omläggning af gammal väg samt för byggande af bro, i den mån sådan kostnad icke utgår af statsmedel.

9 §.

Vägunderhållet in natura utgöres efter vägfyrk, beräknad på sätt 59 § stadgar.

10 §.

Innehafvare af afsöndrad jordlägenhet, för hvilken afgäld till stamhemmanet faststälts, dervid hänsyn tagits till den på lägenheten belöpande andel af stamhemmanets väghållning, ege att i ersättning för den skyldighet i detta afseende, som enligt denna lag skall af lägenhetens innehafvare utgöras, njuta befrielse för så stor del af afgälden, som med afseende å de förhållanden, hvilka voro för handen, då afgälden fastställdes, kan anses motsvarat lägenhetens andel i väghållet; och må konungens befallninghafvande, i fall öfverenskommelse härom ej kan mellan vederbörande träffas, på framställning af lägenhetens innehafvare bestämma den minskning i afgälden, som må lägenhetens innehafvare tillkomma.

11 §.

Vägfyrk för naturaunderhållet skall åsättas i sammanhang med vägdelning, eller på sätt 49 § stadgar, och eger bestånd, intill dess ny vägdelning sker. Andra beskattningsföremål åsättas vägfyrktal årligen.

12 §.

Är jordbruksfastighet afsides liggande från densamma tilldeladt vägstycke eller eljest obehvämt belägen med afseende å fullgörandet af dess vägunderhåll in natura, må fastigheten, der innehafvaren sådant hellre vill, och vägstyrelsen dertill samtycker, i stället bidraga med penningar efter det belopp, hvartill underhållskostnaden på vägfyrk bestämmes.

För tillgodonjutande af denna rättighet skall dock ansökan här om göras hos vägstyrelsen senast inom sex månader från det vägdelningen vunnit laga kraft.

Ofvannämnda bidrag, hvilket debiteras, indrifves och redovisas i sammanhang med vägskatten (63 §), ingår till vägkassan mot skyldighet för vägstyrelsen att vägunderhållet ombesörja.

13 §.

Har vid vägdelning väg lemnats odelad emellan delegare i samma jordbruksfastighet, eller varder efter vägdelning jordbruksfastighet delad emellan två eller flere, svare desse för underhållet af fastighetens väg, hvar i förhållande till det hans lott åsatta taxeringsvärde; skolande delegarne, om de äro flere än två, sig emellan för minst 1 år i sänder utse en vägfogde, om hvilket val underrättelse bör kronobetjeningen meddelas.

Vägfogde åligger tillse, att väg hålles i vederbörligt skick. Han svarar i första hand för delegarnes skyldighet härutinnan samt eger för återbekommande af hvad han utöfver sin andel i kostnaden härför nödgats utgifva att omedelbart hos länsmanen påkalla handräkning.

Vägfogde, som i tre på hvarandra följande år tjenstgjort, vare ej skyldig att befattningen å nyo emottaga förr, än ytterligare tre år förfutit. Vill delegare, att vägen skall delas, hafve han dertill vitsord; och förfares vid sådan delning på sätt i 45 § stadgas.

14 §.

Varder väg omlagd, skall den, intill dess ny vägdelning öfvergår väghållningsdistriktet, underhållas af de fastigheter, som förut underhållit den gamla vägen. Betungas härigenom fastighet med svårare vägunderhåll, än den förut haft, njute densamma ur vägkassan motsvarande ersättning.

15 §.

Förändras bygdeväg till landsväg eller varder väg till bredden utlagd, njute likaledes den, hvilken vägunderhåll härigenom försvåras, ersättning ur vägkassan.

16 §.

Uppkommer å väg genom naturhändelse, såsom jordras, öfversvämmning eller dylikt, skada af sådan betydenhet, att iståndsättandet skulle i

väsentlig mån betunga den fastighet, på hvilken vägen är till underhåll indelad, må kostnaden för sådan skadas botande gäldas ur vägkassan.

17 §.

Njuter fastighet, till följd af gammal vägs indragning, omläggning eller inskränkning till bredden, befrielse eller minskning i vägunderhållet, erlägge den fastighet motsvarande ersättning till vägkassan.

18 §.

Kan i fråga om ersättning, som i 14, 15, 16 och 17 §§ omförmäles, öfverenskommelse vederbörande emellan icke träffas, hänskjutes frågan till bedömande af tre gode män, hvilka utses en af konungens befallningshafvande, en af vägstyrelsen och en af vederbörande väghållningsskyldig.

Vägrar någon enligt nämnda §§ till ersättnings utgifvande skyldig att utse god man, och har sådant ej fullgjorts inom fjorton dagar efter bevislig tillsägelse, skall domhafvanden i orten, på anmälan, utse god man för den tredskande.

Emot gode männens beslut må klagan ej föras.

19 §.

Åligger någon, på grund af särskildt åtagande, att underhålla allmän väg, bro eller färja, må dervid förblifva, derest ej, i den ordning som i 4 § sägs, sådan väg, bro eller färja pröfvas böra till allmänt underhåll öfvertagas.

20 §.

Väg- och bropenningar, der de hittills af vägfarande erlagts, skola upphöra, då sådant, utan förnärmande af någons enskilda rätt, ske kan.

21 §.

Der kassa för byggnad eller underhåll af bro eller färja, som öfvertages till underhåll medelst vägkassan, finnes samlad, skall den samma, såvida den uppkommit genom uppbörd från vägfarande, öfverlemnas till väghållningsdistriktets vägkassa. Är den deremot bildad genom sammanskott af väghållningsskyldige, ege de att deröfver förfoga.

22 §.

Bro eller färja, som öfvertages till underhåll medelst väggkassan, skall vid öfverlemnandet vara försatt i laggilt skick.

23 §.

Väg, bro och färja skola hållas i ett för samfärdseln fullt tillfredsställande skick. Å båda sidor om väg skola diken till erforderlig bredd och djup med nödigt aflopp göras, derest sådana icke, efter vederbörandes pröfning, utan olägenhet kunna undvaras.

24 §.

Der väg går genom skogsmark, skall genom jordegarens försorg, efter honom derom gifven tillsägelse, borthuggas träd eller buske, som med någon gren når fram till vägens kant; dock ankommer på konungens befallningshafvande att i särskilda fall efter omständigheterna pröfva, huruvida undantag från denna bestämmelse må ega rum.

25 §.

Utan konungens befallningshafvandes tillstånd må ej hädanefter utmed väg på mindre afstånd än 3,5 meter från vägens kant byggnad uppföras.

26 §.

Utmed väg må ej upptagas gropar eller grafvar af beskaffenhet att för den vägfarande eller vägens bestånd medföra fara.

27 §.

Väg må ej inkräktas genom upplag af andra ämnen än sådana, som för vägunderhållet oundgängligen erfordras; och må ej heller dessa så uppläggas, att samfärdseln derigenom försvåras.

28 §.

Går väg utmed vattendrag eller fördjupning, som för vägfarande kan medföra våda, skall lämpligt skyddsvärn anbringas af den, som vägen underhåller.

29 §.

Der vägar stöta samman, skola vägvisare anbringas; kostnaden därför, så ock för deras underhåll, bestrides ur vägkassan.

30 §.

Vid ändpunkterna af hvarje till underhåll indeladt vägstycke skola väghållarne anbringa tydliga märken, angifvande den fastighet, som har vägstyckets underhåll sig ålagdt.

31 §.

Å väg må, med undantag för de ställen, der sådan af jernväg eller kanalled korsas, grind icke uppsättas, med mindre konungens befallningshafvande dertill lemna tillstånd.

Vid de årliga vägsynerna böra förrättningsmännen tillse, huruvida å väg befintliga grindar, hvilka icke ingått i beräkning uti hägnadsdelning, upprättad innan kongl. kungörelsen den 11 oktober 1864 blef till efterlefnad gällande, må utan synnerlig olägenhet för jordegare kunna utdömas, samt med förslag härom, upptagande sådana grindars läge jemte andra på frågans bedömande inverkan förhållanden, till konungens befallningshafvande inkomma; hvarefter konungens befallningshafvande, sedan vederbörande, der sådant icke redan skett, blifvit hörde, eger förordna att grind, som icke ingått i beräkning uti gällande hägnadsdelning eller eljest prövas vara för inegors fredande oundgängligen nödig, skall inom viss lämplig tid borttagas, vid äfventyr att sådant eljest på grindegarens bekostnad genom kronobetjeningens försorg emot lega verkställes.

Med hänsyn till särskilda orters olika förhållanden eger konungens befallningshafvande genom allmänna kungörelser bestämma, hvilken tid af året de grindar öfver väg, som tillåtas qvarstå, skola hållas öppna och förty vara aflyftade.

32 §.

Bro, som hädanefter uppföres, skall hafva samma bredd som den väg, hvaraf den utgör fortsättning; dock eger konungens befallningshafvande i afseende å större bro att, der omständigheterna dertill för-
anleda, härifrån medgifva undantag.

Rörande färjas storlek och beskaffenhet förordnar konungens befallningshafvande.

Bro och färja skola vara försedda med nödiga skyddsvärn.

33 §.

Å kronans allmänning må sand, grus eller sten till vägs underhåll utan ersättning tagas efter vederbörande skogstjenstemans anvisning.

Vill någon å annan mark taga sand, grus eller sten till vägs underhåll, och kan öfverenskommelse med jordegaren icke träffas, eger häradsrätten, då vägstyrelsen derom instämmer talan, bestämna, hvarest nämnda väglagningsämnen tjenligast och till minsta skada för jordegaren må afheimtas samt om och till hvilket belopp ersättning därför skall utgifvas.

34 §.

Konungens befallningshafvande tillkommer att öfvervaka vägar- nes behöriga underhåll och vidtaga därför erforderliga åtgärder.

Närmast under konungens befallningshafvande utöfvas tillsynen öfver vägväsendet af kronofogden med biträde af länsmän och fjerding- män i enlighet med denna lag och de särskilda föreskrifter, som af konungens befallningshafvande meddelas.

35 §.

Årligen skall vägsyn hållas af länsman med biträde af två nämnde- män. Sådan syn bör förrättas tidigt på våren eller sent på hösten å tid, som antingen redan är eller, med afseende å skiljaktiga förhållanden, varder, efter landstingets hörande, af konungens befallningshafvande bestämd för hela länet eller särskilda delar deraf.

Kungörelse om vägsyn skall minst fjorton dagar före syneförrätt- ningen och, der så ske kan, å två på hvarandra följande söndagar öffent- liggöras; och bör dervid bestämmas ej mindre dagen och timmen, då den på hvarje ställe tager sin början, än äfven huru stor del af vägen hvarje dag kommer att besigtigas.

Öfver de vid synen befunna brister föres protokoll, deraf utdrag utan lösen särskildt för hvarje vägloft skall inom åtta dagar efter syne- förrättningens slut af länsmannen aflemnas till fjerdingssmannen för

att genom dennes försorg vederbörande väghållare eller, der vägfogde finnes, denne ofördröjligen tillställas. Sådant utdrag skall tillika innehålla föreläggande för vederbörande väghållare eller vägfogde att inom viss, af syneförrättaren föreskrifven lämplig tid hafva ogill väg lagad, vid äfventyr, om sådant underlåtes, af böter enligt 77 § samt påföljd derjemte att bristerna mot lega afhjelpas. Den legokostnad äfvensom kostnad för afhjelpande af tillfälliga mellan de årliga vägsynerna uppkomna brister, hvilka väghållaren eller vägfogden underlåtit att efter anmaning inom föreskrifven tid afhjelpa, eger länsmanen att omedelbart hos de tredskande uttaga.

III kap.

Om vägdelning.

36 §.

Vägdelning omfattar väghållningsdistrikt samt afser vägs fördelning till underhåll in natura.

37 §.

Vägdelning i enlighet med föreskrifterna i denna lag skall första gången ske, så snart väghållningsdistrikts område blifvit enligt 82 § bestämdt.

Derefter må ny vägdelning i distriktet ega rum endast när konungens befallningshafvande, efter derom väckt förslag och sedan de väghållningsskyldige blifvit hörde, finner sådan delning till följd af väsentligen förändrade förhållanden vara erforderlig.

38 §.

Då vägdelning skall ske, förordnar konungens befallningshafvande landtmätare eller annan lämplig person att densamma förrätta med biträde af två gode män, hvilka af förrättningsmanen utses bland dem, som till ledamöter i egodelningsrätt eller till gode män vid landtmäteriförrättningar i orten valde äro.

39 §.

Stanna förrättningsmannen och gode männen i olika meningar, gälle hvad de fleste säga. Har hvar sin särskilda mening, gälle förrättningsmannens.

40 §.

Innan förrättningen företages, åligger förrättningsmannen att minst fjorton dagar förut låta i väghållningsdistriktets kyrkor kungöra dag och ställe för första sammanträdet samt dertill kalla gode männen; egande de väghållningsskyldige att inför förrättningsmannen och gode männen yttra sig efter befogenhet rörande de frågor, som under förrättningen förekomma.

41 §.

Under förrättningen skola till en början följande frågor, på sätt här nedan sägs, till handläggning företagas, nemligen:

1:o) om bestämmande af de vägar, hvilka skola i vägdelningen ingå, samt deras egenskap af landsväg eller bygdeväg;

2:o) om urskiljande af de broar, hvilka ej böra till vägtrummor hänföras och således skola från delningen undantagas för att medelst vägkassan underhållas; samt

vid förnyad vägdelning

3:o) om väghållningsdistriktets delning i mindre områden, eller om två eller flera väghållningsdistrikts förening till ett, derest förslag derom blifvit väckt.

42 §.

Rörande de i 41 § omförmälda frågor upprättar förrättningsmannen med gode männen förslag, hvilket underställes konungens befallningshafvandes pröfning; hvarefter, och sedan de väghållningsskyldige blifvit hörde, konungens befallningshafvande i frågan meddelar beslut.

43 §.

Sedan de i 41 § upptagna frågor blifvit slutligen afgjorda, fortsättes förrättningen medelst vägarnes gradering och fördelning; åliggande

förrättningsmannen att, innan förrättningen åter företages, minst fjorton dagar förut låta i väghållningsdistriktets kyrkor kungöra dagen och stället för förrättningens fortsättande.

Vid vägs gradering skall hänsyn tagas till dels vägens egenskap af lands- eller bygdeväg, dels olika beskaffenhet af den mark hvaröfver vägen går, dels tillgång till och antaglig kostnad för sand, grus eller annat ämne, hvarmed vägen underhållas kan, dels behovet af skyddsvärn, dels trafikens omfattning och den deraf föranledda större eller mindre slitning af vägen, dels ock andra omständigheter, som under en längre fortgående tid må kunna på vägunderhållet inverka, så att, der större svårigheter i en eller annan af dessa delar möta, skäligen minskning i vägens längd deremot beräknas.

44 §.

Sedan vägdelningen blifvit afslutad åligger det förrättningsmannen så väl att derom hos konungens befallningshafvande göra anmälan, som ock att tillställa hvarje länsman inom väghållningsdistriktet ett exemplar af vägdelningslängden för att vara för vederbörande tillgängligt. Konungens befallningshafvande utfärdar derefter allmän kungörelse om förrättningens afslutande; egande den, som är med förrättningen i ett eller annat afseende missnöjd, att vid talans förlust deröfver anföra besvär hos konungens befallningshafvande, i mål från Norrbottens, Vesterbottens, Jemtlands och Vesternorrlands län inom fyratiofem dagar, och i mål från öfriga orter i riket inom tretio dagar från den dag, då kungörelsen blifvit i väghållningsdistriktets kyrkor uppläst, dock att menighet, som klagar, eger åtnjuta femton dagars längre besvärstid.

Efter det delningen vunnit laga kraft åligger det förrättningsmannen, att på sätt om landtmäteri-koncepthandlingars redovisning är stadgadt, samtliga förrättningshandlingar till länets landtmäterikontor insända för att der förvaras.

45 §.

Vill delegare i jordbruksfastighet, på sätt i 13 § sägs, att fastighetens väg skall delas, och väckes fråga derom vid vägdelning, som i 36 § afses, skall delningen af fastighetens väg ske i sammanhang med

nämnda vägdélning, och gälle dervid i tillämpliga delar hvad här ofvan i detta kapitel är stadgadt.

Uppstår eljest fråga om délning af dylik väg och enas delegarne om hvilken del af vägen hvarje fastighetslott skall tillkomma, stände sådan öfverenskommelse fast, sedan densamma, skriftligen affattad och af två vittnen bestyrkt, blifvit till länsmannen ingifven.

Kan öfverenskommelse ej träffas, ege konungens befallningshafvande, på anmälan af delegare, förordna landtmätare eller annan lämplig person att verkställa délningen, sedan delegarne till förrättningen bevisligen kallats och vid densamma lemnats tillfälle att sig yttra; och skall vid sådan vägdélning gradering, som skett enligt 43 §, lända till efterrättelse. Sedan förrättningen är afslutad, ingifve förrättningsmannen délningsinstrumentet till länsmannen, som har att derom underrätta delegarne; och eger den, som är med förrättningen missnöjd, att, vid talans förlust, deröfver anföra besvär hos konungens befallningshafvande inom tid, som i 44 § stadgas, hvilken tid, dock i fall, som nu är i fråga, skall räknas från det kläganden erhållit underrättelse, som nyss nämnts.

Vägdélning, som i 2 och 3 punkterna af denna paragraf afses, skall bekostas af delegarne i förhållande till délningsgrunden och eger bestånd till dess ny vägdélning öfvergår väghållningsdistriktet eller samtliga delegare öfverenskomma om annan vägdélning och öfverenskommelsen, så affattad och styrkt, som ofvan sägs, blifvit till länsmannen ingifven; skolande i följd af vägdélning, som i denna paragraf afses, hvarje lott anses vara åsatt andel af fastighetens vägfyrktal i förhållande till lottens taxeringsvärde den tid vägdélningen ege rum.

46 §.

För bestämmande af beloppet utaf statsbidraget och de till vägkassan ingående bidrag, såväl som den ersättning, hvilken enligt 12 § skall utgå, uppskattas den för viss väglängd i första graden belöpande årliga kostnad för underhållet, den tid mark är bar, af väg som ingått i délningen, hvarefter kostnaden för hela väglängden bestämmes i förhållande till den genom graderingen funna väglängden.

Vid sådan uppskattning skall skäligt afseende fästas så väl å ortens pris för dagsverken och körslor, som ock derå, att de till vägunderhåll in natura indelade i allmänhet äro i tillfälle att med egna arbetare och dragare arbetet fullgöra.

47 §.

Den i 46 § föreskrifna uppskattning verkställes, i sammanhang med vägdeleningen och innan denna förklarats vara slutad, af förrättningsmännen med biträde af två utaf konungens befallningshafvande särskildt utsedde ojäfvige uppskattningsmän, hvilka, enär väggraderingen har ett väsentligt inflytande på kostnadsbeloppet, äfven skola i graderingsarbetet deltaga; åliggande det förrättningsmannen att minst en månad förut om tiden för gradering och uppskattning göra anmälan hos konungens befallningshafvande.

48 §.

I händelse af delade meningar om gradering och uppskattning vederbörande emellan gäller flertalets, men har hvar sin särskilda mening, gäller förrättningsmannens.

49 §.

Nyssnämnda uppskattning, som i likhet med andra delar af förrättningen må öfverklagas, skall, sedan den till beloppet blifvit fastställd, lända till efterrättelse i minst tio år och intill dess ny uppskattning derefter sker. Äskas efter sagda tids förlopp ny uppskattning ankommer det på konungens befallningshafvande att, efter de väghållningsskyldiges hörande, om sådan förordna. Då ny vägdelening sker, skall dock i sammanhang dermed förnyad uppskattning ega rum.

50 §.

De af konungens befallningshafvande utsedde uppskattningsmännen undfå dagtraktamente och reseersättning i likhet med hvad för förrättningsmannen är i landtmäteriarfvodestaxa stadgadt.

51 §.

För iakttagande af Kongl. Maj:t och kronans rätt skall kronoombud närvara vid allmän vägdeleningsförrättning, hvilket ombud, i händelse af befogenhet, eger att förrättningen öfverklaga.

IV Kap.

Om vägkassan samt om vägskatt.

52 §.

För hvarje väghållningsdistrikt skall finnas en vägkassa, till hvilken ingår, utom öfriga dithörande afgifter, den vägskatt, hvarom nedan stadgas.

53 §.

Ur vägkassan bestridas utgifter för:

- a) förvaltningskostnad;
- b) ny vägdelning;
- c) ersättning till snöploglagen enligt 70 §;
- d) sådan ersättning, som jemlikt 14, 15, 16 och 33 §§ kan utgå;
- e) underhåll af ny väg, intill dess den ingått i vägdelning;
- f) underhåll af bro, som från vägdelning undantagits, samt byggande och underhåll af färja;
- g) anbringande och underhåll af vägvisare; och
- h) underhåll af väg, hvarför enligt 12 § afgift till vägkassan ingår, äfvensom
i den mån kostnaden ej utgår af statsmedel:
- i) byggande af en ny väg och bro samt omläggning af backig eller eljest för rörelsen obeqväm väg.

54 §.

Inom hvarje väghållningsdistrikt ega de väghållningsskyldige att för en tid af tre år utse en vägstyrelse, bestående af minst tre ledamöter, hvilka jemte ett lika stort antal suppleanter i god tid före hvarje treårsperiods utgång väljas efter vägfyrk (59 §).

Vid samma tillfälle utses, jemväl för en tid af tre år, tre revisorer för granskning af vägstyrelsens räkenskaper och förvaltning, äfvensom ett lika antal suppleanter för desse revisorer.

55 §.

Vägstyrelsen, som är att anse såsom väghållare, åligger förvaltningen af vägkassan, verkställigheten af vederbörandes rörande vägväsendet meddelade beslut samt fullgörandet af öfriga åtgärder, som jemlikt denna lag på styrelsen ankomma, allt i enlighet med instruktion, som, efter förslag af vägstyrelsen, fastställas af konungens befallningshafvande.

I vägstyrelsens öfverläggningar, men ej i dess beslut, eger vederbörande kronofogde eller länsman deltaga.

56 §.

Öfver vägkassan låter vägstyrelsen föra fullständiga räkenskaper, hvilka för kalenderår afslutas.

57 §.

Inom april månads utgång hvarje år skall vägstyrelsen till revisorerne aflemna fullständig redovisning öfver föregående årets förvaltning; och åligger det revisorerne att inom juni månads utgång till vägstyrelsens ordförande revisionsberättelsen insända, hvarefter ordföranden i länskungörelserna låter offentliggöra berättelsen jemte styrelsens förklaring öfver möjligen gjorda anmärkningar.

Så snart ordföranden från häradsskrifvaren mottagit sådan förteckning, som i 61 § omförmäles, skall han uppgöra beräkning öfver såväl vägkassans utgifter under det kommande året, som äfven den behållning hvilken, utöfver det i 62 § omförmälda öfverskott, möjligen kan vid det löpande årets slut vara att påräkna jemte de inkomster, hvilka på grund af föregående beslut böra under det nästföljande året inflyta, hvarjemte han uppgör ett på denna beräkning grundadt förslag till utgifts- och inkomststat för vägkassan under det nästpåföljande året; skolande detta förslag i länskungörelserna offentliggöras med tillkännagifvande att handlingarna finnas för väghållningsskyldige hos vägstyrelsens ordförande tillgängliga, samt att den, som i anledning af dem har något att erinra, skall sådant hos ordföranden anmäla inom medlet af påföljande oktober.

58 §.

De väghållningsskyldige skola vid sammanträde, hvartill vägstyrelsen så snart ske kan utfärdar kallelse, sjelfve eller genom ombud pröfva och fastställa inkomst- och utgiftstaten för vägkassan och i sammanhang dermed äfven det belopp, hvilket skall såsom vägskatt uttaxeras på de till utgörande deraf skyldige. Vid omröstning härvid beräknas röstvärdet efter vägfyrktal.

59 §.

Vägskatten utgår efter vägfyrk, med iakttagande deraf:

a) att jordbruksfastighet, med undantag af staten eller menighet tillhöriga allmänningssskogar, påføres en vägfyrk för hvarje hundra kronor af taxeringsvärdet, så att antalet vägfyrkar motsvarar en procent af det tal, som uttrycker taxeringsvärdet;

b) att frälseränta samt annan fastighet påføres en vägfyrk för hvarje tvåhundra kronor af taxeringsvärdet, eller en half procent af dess tal;

c) att ofvan omförmälda skogar påføres en vägfyrk för hvarje fyra hundra kronor af taxeringsvärdet, eller en fjerdedels procent; samt

d) att inkomst påføres en vägfyrk för hvarje tjugu kronor, eller fem procent, af beskattningsbara andelen deraf,

alltid dock under iakttagande att hvad som icke uppgår till hel vägfyrk bortfaller.

60 §.

Utaf den för naturaunderhållet uppskattade underhållskostnaden lemnas till vägdistriktet $\frac{1}{4}$, eller 25 procent, af statsmedel. Öfrige trefjerdedelar, med tillägg af beräknade kostnaden för öfriga underhållet, fördelas till utgörande på samtliga väghållningsskyldige efter den i 11 och 59 §§ beräknade fyrktalsgrunden, hvarefter i vägkassans utgifts- och inkomststat för det nästpåföljande året, i enlighet med 58 §, såsom kassans utgifter upptages det belopp, som icke afser naturaunderhållet, samt, såsom inkomster, dels statsbidraget och dels hvad som på grund af fördelningen skall kontant utgå.

Statsbidraget lemnas för det år utgifts- och inkomstförslaget afser, men utfaller icke förr än under näst derpå följande år.

61 §.

Till ledning för vägs kattens bestämmande och fördelning skola härads skrivarne årligen efter slutade taxeringsförrättningar till vägstyrelsens ordförande insända förteckningar, som för hvarje kommun summariskt upptaga: jordbruksfastigheter, särskildt af ett tusen kronors taxeringsvärden och deröfver, under ett tusen kronors taxeringsvärden samt statens och menigheters allmänningskogars taxeringsvärden; kapitalbeloppet af frälseräntor och taxeringsvärdet å annan fastighet som, enligt 6 § punkten c) deltagar i vägunderhållet, samt uppgift å sådan inkomst, som i 6 § punkten d) och 59 § punkten d) omförmäles, hvarjemte motsvarande vederbörligt antal vägfyrkar antecknas.

62 §.

Uppkommer brist i vägkassan skall, till betäckande af densamma, bristen ingå i nästföljande års utgiftsstat, men öfverskott derstädes, som icke tillhör naturaföremålen, uppföres i inkomststaten, så att kostnaden för *öfriga* underhållet, år efter annat, genom vägs katten utjemnas. Om naturaföremålens öfverskott, till del som icke enligt årets stat skall utdelas, ega vederbörande för naturaunderhållet att sjelfva förfoga, vare sig till lindring uti andelen af följande årets öfriga utgifter, eller på annat sätt.

63 §.

Konungens befallningshafvande ombesörjer, på vägstyrelsens derom gjorda anhållan, att vägs katten varder genom vederbörande i sammanhang med kronoskatten debiterad, indrifven och redovisad, på sätt om landstingsmedel är föreskrivet; egande konungens befallningshafvande jemväl att förordna om afskrifning af sådana afgifter till vägkassan, som i anseende till bristande tillgång icke kunnat indrifvas.

64 §.

Vid sammanträde, som i 58 § omförmäles, meddela de väghållningsskyldige ansvarsfrihet åt vägstyrelsen eller besluta om de åtgärder, som i anledning af anmärkningar böra vidtagas.

V Kap.

Om vintervägshållningen.

65 §.

Till allmän vägs hållande i fargilt skick vid snöfall skall konungens befallningshafvande, efter vederbörandes hörande, inom hvarje väghållningsdistrikt af lämpligt belägna jordbruksfastigheter, med undantag af staten eller menighet tillhöriga allmänningssskogar, inrätta s. k. ploglag, hvilka hvardera af vägen tilldelas ett visst stycke, det de skola behörigen vidmagthålla.

66 §.

Der särskilda vintervägar öfver sjöar och myrar af ålder funnits eller nödiga pröfvats, ingå jemväl de i ploglagsindelningen. Blifver i följd af sådan vinterväg någon allmän väg för längre eller kortare tid obehöflig, vare dess förhållande i fargilt skick under sagda tid ej nödigt.

67 §.

Vinterväg skall till erforderlig bredd hållas öppen och, der så tarfvas, af vederbörande ploglag märkas ut.

68 §.

För besväret af vintervägshållningen njuta ploglagen ersättning af de väghållningsskyldige efter ty vägens längd och beskaffenhet det fordra.

69 §.

Till häradsrätten, derest väghållningsdistriktet består af ett härad, men eljest till konungens befallningshafvande eller annan, af konungens befallningshafvande bestämd myndighet skola de väghållningsskyldige

inkallas att med ploglagen om ersättningen öfverenskomma. Kunna de icke i godo sig härom förena, varder ärendet underställt pröfning af konungens befallningshafvande, som efter skälighet jemkar och stadfäster ersättningsbeloppen.

70 §.

Den för alla ploglagen i hela väghållningsdistriktet bestämda ersättning sammanslås och fördelas enligt de i 59 § bestämda grunder på samtliga jemlikt 6 § i väghållet deltagande beskattningsföremål samt debiteras och uppbäres i sammanhang med vägskatten; hvarefter ersättningsbeloppen genom vägstyrelsens försorg till ploglagen utbetalas.

71 §.

De beting, som antingen godvilligt med ploglagen slutas eller af konungens befallningshafvande fastställas, skola för hvarje gång gälla i minst fem, högst tio år; börande de väghållningsskyldige i god tid före hvarje sådan periods utgång å nyo sammankallas för att antingen förnya det förra betinget eller tillvägabrinda ett nytt.

72 §.

Konungens befallningshafvande fördelar ploglagen så, att de jordbruksfastigheter, som dertill kunna anslås, blifva i möjligaste måtto lika dertill nyttjade.

73 §.

Inom hvarje ploglag, som består af flere än två delegare, skola desse sig emellan för minst ett år i sender utse en snöplogfogde, om hvilket val underrättelse bör kronobetjeningen meddelas.

Snöplogfogden åligger dels att öfvervaka det väg hålles i fargilt skick samt att för sådant ändamål vid inträffande behof utfärda uppåd till ploglaget att verkställa erforderligt arbete, hvilket uppåd delegare äro skyldige att sig emellan fortskaffa, dels ock att tillse det vinterväg jemlikt 67 § märkes ut.

Snöplogfogde, som i tre på hvarandra följande år tjenstgjort,

vare ej skyldig att befattningen å nyo emottaga, förr än ytterligare tre år förflutit.

74 §.

Hålles ej vinterväg i fargilt skick, eller är den ej på föreskrifvet sätt utmärkt, låte kronobetjeningen afhjelpa bristerna mot lega, som omedelbart uttages hos den försumlige.

75 §.

Skulle i en eller annan ort de fleste af de väghållningsskyldige, efter vägtalet räknadt, förena sig om andra anordningar för vinterväghållningen, må de ega rätt dertill, äfvenså att vid större snöfall få hålla för vinterårdon farbar biväg i närheten af den allmänna vägen, dock under samma ansvar, som om allmän väg är stadgad. De närmare föreskrifter, som för rättigheten att hålla biväg kunna erfordras, bestämmas af konungens befallningshafvande, sedan de väghållningsskyldige blifvit hörda.

76 §.

Konungens befallningshafvande öfvervakar att väg vintertiden behörigen öppenhålles.

VI Kap.

Om ansvar för öfverträdelse af denna lag; så ock om rättegången.

77 §.

Underlåter väghållare eller, der vägfogde finnes, denne att efter föreläggande eller anmaning, såsom i 35 § sägs, inom föreskrifven tid bättra förekommande brister, eller underlåtes sådant af väghållare, som blifvit om dylika brister af vägfogden underrättad, böte den försumlige från och med fem till och med femtio kronor.

Eftersätter snöplogfogde hvad honom enligt denna lag åligger, eller underlåter delegare i ploglag att fortskaffa snöplogfogdes uppåd eller att sådant uppåd hörsamma, eller försummar delegare i ploglag, för hvilket snöplogfogde icke blifvit utsedd, att hålla den ploglaget tilldelade vinterväg i fargilt skick eller att, der så tarivas, märka ut, böte likaledes från och med fem till och med femtio kronor.

Enahanda ansvar drabbar den, som gör sig skyldig till öfverträdelse af föreskrifterna i 24, 25, 26, 27 och 31 §§.

Böter, som jemlikt denna paragraf ådömas, skola tillfalla vägkassan och, der tillgång till deras fulla gäldande brister, förvandlas efter allmän lag.

Till böter enligt denna lag må ej dömas, om å förseelsen följer straff enligt allmän lag.

78 §.

Af konungens befallningshafvande utsedd uppskattningsman, som, oaktadt kallelse uteblifver från sammanträde utan anmaldt laga förfall, skall böta till vägkassan två kronor för hvarje dag han är frånvarande, med skyldighet tillika att, derest sammanträdet af sådan anledning måste inställas, betala den till öfrige ledamöter utgående ersättning.

79 §.

Förseelse, som enligt 77 § är med straff belagd, ege en hvar åtala vid allmän domstol.

80 §.

Öfver konungens befallningshafvandes beslut i fråga, som i denna lag omförmäles, må klagan föras i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

VII Kap.

Särskilda bestämmelser.

81 §.

Med härad i denna lag förstås jemväl de före utfärdandet af förordningen den 17 maj 1872 varande tingslag i de orter, der benämningen härad ej förekommer.

82 §.

Efter denna lags utfärdande åligger konungens befallningshavande, hvar för sitt län, att, efter de väghållningsskyldiges hörande, besluta, huru vida delning af härad i särskilda väghållningsdistrikt eller förening af två eller flera härad till ett väghållningsdistrikt bör ega rum, hvarefter samma beslut, i den mån det vinner laga kraft, tillämpas vid den vägdelen, som första gången efter lagens utfärdande verkställes.

83 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 189 .

Sedan enligt densamma vägdelen egt rum, sker tillträdet af de nya väglotterna den 1 juli det år, då vägskatt först erlägges; börande väglotterna af afträdande väghållningsskyldige vara försatta i laggilt skick, vid äfventyr att befintliga brister eljest på den försumliges bekostnad emot lega afhjelpas.

Inom väghållningsdistrikt, der vägdelen enligt denna lag egt rum, skola, efter tillträdet af de nya väglotterna, 25 kap. byggningsbalken och alla öfriga tid efter annan meddelade föreskrifter, som strida mot denna lag, upphöra att vidare gälla.

84 §.

Då vägdelen inom distrikt enligt denna lag eger rum första gången, bestrides kostnaden därför af statsverket.

Bil. Litt. A.

Uppgifter, hemtade ur förhandlingarna angående senast verkställda delning af allmänna vägarne inom Jönåkers härad i Södermanlands län, af motionären påbörjad den 15 januari 1859 och afslutad den 6 september 1860, utan att hafva blifvit öfverklagad.

- 1:o Hela väglängden 753,039 fot (= nära 21 gamla mil), efter grade-ring utförd med 1,469,961 fot jemte den 619 vägtrummor motsvarande längden 19,191 fot, eller tillsammans 1,489,152 fot (= nära 41 $\frac{1}{3}$ gamla mil).
- 2:o Vägarne alla af samma slag, således utan fördelning i allmänna och bygdevägar (= härads- och sockenvägar).
- 3:o Vägtrumma underhålles, mot afräkning af för densamma beräknad väglängd å hemmanets vägstycke, utaf det hemman, hvars egor tillstöta trummans öfre ända och som därför har intresse af dess öppenhållande, hvarigenom ock, i händelse af trummans bristfällighet, denna hastigast kan afhjelpas, så snart man känner hvem marken tillhör.
- 4:o Vägen ofvan trumma underhålles af den, som har vägloten derstädes. För grusningen, der sådan eger rum, öfver sockenbro, ansvarar äfven den, som der har sitt vägstycke, och är förhållandet enahanda med häradsbroarne, med undantag deraf, att den del af vägbanan, som betäcker sjelfva vattenöppningen, skall vid förefallande behof af de brohållningsskyldige inom häradet grusas.
- 5:o Vid såväl härads- som sockenbroarne, hvilka alla icke jemte vägen ingå i delning, utan delas särskildt, räknas till sjelfva brobyggnaden både den egentliga bron, eller öppningen öfver vattenloppet, och

de till bron stötande landfästen, eller hela den vägförhöjning, som upptager ravinen, till längder, som särskild förteckning visar.

6:o Hela vägdelningskostnadens belopp:

a) Förrättningsmannens resor och arfvoden	kr.	2,531,08	
b) Gode männens	» » » »	298,00	
c) Handtlangning	» » » »	<u>139,50</u>	2,968,58.

Anm. Samma kostnader torde, efter nu gällande taxa kunna, sammanräknade, uppgå till omkring 3,500 kr., men böra, i händelse besvär mot förrättningen blifvit anförda, ledande till ändring, icke antagas till mindre belopp än 6,000 kronor.

7:o Häradets sammanlagda mantal, deltagande i vägunderhållet, är 429³⁵/₆₄.

8:o Vägstyckena utdelades till hvarje hemmansnummer, utan att, der flere delegare i nummer funnos, deras andelar blefvo särskildt utlagda.

Följande tabell utvisar, enligt 1889 års fastighets- och inkomst-taxeringslängder, taxeringsbeloppen och antalet vägfyrkar med procenttal, fördelade och beräknade enligt de rubriker och bestämmelser, lagförslaget upptager:

Jönåker

Socknar.	Jordbruksfastigheters taxeringsvärden, kronor			Allmän- ningsskogars taxerings- värden, kronor	Frälseräntor kapitalise- rade, kronor
	för i mantal satt jord	för i mantal icke satt jord	Summa		
Bergshammar	655,900	27,500	683,400	—	—
Tuna	801,700	77,200	878,900	12,000	12,
Tunaberg	866,100	72,900	939,000	93,000	—
Lunda	1,304,100	128,600	1,432,700	47,000	—
Kila	1,380,200	99,600	1,479,800	59,000	—
Björkvik	2,284,300	85,300	2,369,600	185,000	—
Halla	340,800	29,500	370,300	—	—
Nykyrka	540,000	15,500	555,500	—	22,000
Stigtomta	1,586,400	44,800	1,631,200	—	—
Nicolai	2,081,500	165,100	2,246,600	10,000	—
Bärbo	589,900	300	590,200	—	12,000
Summa	12,430,900	746,300	13,177,200	406,000	46,000
Procent af hela antalet vägfyrcar	—	—	—	—	—

Bil. litt B.

ärad.

Annan fastighets taxeringsvärden, kronor	Beskattningsbara inkomtsbelopp	Antal vägfyrkar för						
		i mantal satt jord	icke i mantal satt jord	Summa	Allmänningsskogar	frälseräntor	annan fastighet	beskattningsbar inkomst
26,500	8	6,559	275	6,834	---	---	132	422
24,200	11	8,017	772	8,789	30	60	121	577
264,800	79,88	8,661	729	9,390	232	---	1,324	3,994
18,100	6,22	13,041	1,286	14,327	117	---	90	311
211,800	33,	13,802	996	14,798	147	---	1,05	1,666
178,900	52,	22,843	853	23,696	462	---	894	2,649
4,100	4,54	3,408	295	3,703	---	---	20	227
1,500	3,7	5,400	155	5,555	---	110	7	187
68,1	22,59	15,864	448	16,302	---	---	340	1,129
	45,	20,815	1,651	22,466	25	---	2,181	2,261
8,800	3,7	5,890	3	5,903	---	60	44	185
1,243,100	272,142	124,300	7,463	131,763	1,013	230	6,212	13,608
---	---	81,4	4,8	86,2	0,7	0,1	4,1	8,9

Bil. Litt. C.

Utgifts- och inkomststat för Jönåkers härads väggkassa år 1891.

Utgifter.				Inkomster.			
<i>Öfriga underhållet:</i>				a) Statsbidraget = 25 % af			
a) Till 10 häradsbroar	600			naturaunderhållet	—		5,700
b) » Hargsvägens underhåll	400			b) Sammanlagda underhållskostnaden för året:			
c) » underhåll af icke indelta vägar samt diverse	300			naturaunderhållet (approx.)	22,800		
d) » ersättning åt ploglagsamtuppbördsprovision	3,500			öfriga underhållet	6,100		
e) » underhåll af 51 sockenbroar (approx.)	1,300	6,100		Tillsammans	28,900		
				hvarifrån afgår statsbidraget, utgörande $\frac{1}{4}$ af 22,800 kr., eller	5,700		
				Rest	23,200		
<i>Behållning till följande år, naturaföremålen till godo</i>	—	2,801	60	<i>I denna rest deltaga:</i>			
				naturaföremålen med 86,2 %	19,998	40	—
				öfriga föremål med 13,8 %	—	—	3,201
				Summa	—	—	60
		8,901	60	Summa	—	—	8,901
							60

Anm. 1) *Naturaunderhållet i dess helhet utgör 22,800 — hvarifrån afgår naturaföremålens andelar i hela väghållningskostnaden, efter afdrag af statsbidraget, eller 86,2 % af 23,200 — 19,998: 40*
 eller ofvan omförmälda behållning. Skilnad 2,801: 60

2) *Då årskostnaden för den i mantal satta jorden, som hittills haft allt vägunderhåll, skolat utgöra 28,900 kr., men deri, enligt ofvanstående vunnits minskning med 8,901: 60, har lindringen således utgjort 30,8 %, räknad för all jordbruksfastighet, men 33,8 % för mantalen (81,4 % af det hela).*

3) *Skulle landstingsbidrag beräknats till lika belopp som statsmedlen, eller 25 % af naturaunderhållets kostnad, så hade, under antagande att 47 § landstingsförordningen tillämpades sålunda, att jordbruksfastighet deltoge dubbelt mot andra beskattningsföremål, utaf landstingsbidraget, uttaxeradt inom Jönåkers härad, jordbruksfastigheterna fått bidraga med 94,8 procent deraf, eller 5,403,60 kr., under det att öfriga beskattningsföremål således endast lemnat 5,2 procent eller 296,40 kronor.*

Bil. Litt. D.

Utgifts- och inkomststat för Jönåkers härads väggkassa år 1892.

Utgifter.				Inkomster.			
<i>Öfriga utgifter:</i>				Behållning från föregående			
Brist sedan föregående året	300	—		år, naturaunderhållet			
a) Till 10 häradsbroar	500	—		till godo	—	—	2,801 60
b) » Hargsvägens underhåll	400	—		a) Statsbidraget, 25 % af naturaunderhållet	—	—	5,700 —
c) » underhåll af icke indelta vägar samt diverse	200	—		b) Sammanlagda underhållskostnaden för året:			
d) » ersättning åt ploglag samt uppboråsprovision	3,600	—		naturaunderhållet	22,800	—	
e) » underhåll af 51 sockenbroar	1,500	—	6,500	öfriga underhållet	6,500	—	
<i>Behållning till följande år, naturaföremålen till godo</i>	—	—	5,352	Tillsammans	29,300	—	
			80	hvarifrån afgår statsbidraget = 1/4 af 22,800	5,700	—	
				Rest	23,600	—	
				<i>I denna rest deltaga:</i>			
				naturaföremålen med 85,8 %	20,248	80	—
				öfriga föremålen med 14,2 %	—	—	3,351 20
Summa	—	—	11,852	Summa	—	—	11,852 80

Anm. Här är antaget att, i följd af ökning i fyrkantalet för öfriga föremålen, naturaunderhållets procenttal nedgått, men öfriga underhållet stigit med 0,4 procent, sedan nästföregående året. Till naturaföremålen äro fortfarande räknade samtliga jordbruksfastigheter. För undvikande af omständlighet har såväl ränteberäkning å föregående års behållning som möjligheten af låns upptagande utlemnats.

Bil. Litt. E.

Utgifts- och inkomststat för N. N. härads väggkassa år 189 .

Utgifter.		Inkomster.	
Öfriga underhållet: (specificerad)	—	6,100	a) Statsbidraget, utgörande 25 procent af naturaunderhållet .....
Till naturaföremålen, som verkställa dem åliggande underhåll	22,800	—	5,700
hvarifrån afgår deras egen andel i totala underhållskostnaden	9,280	13,520	b) Sammanlagda underhållskostnaden för året: naturaunderhållet ... 22,800 — öfriga underhållet ... 6,100 — Tillsammans 28,900 —
Summa: — — —	—	—	hvarifrån afgår statsbidraget .....
			5,700 —
			Rest 23,200 —
			<i>I denna rest deltaga:</i> naturaföremålen med 40 procent .....
			9,280 —
			öfriga föremål med 60 procent .....
			— — — 13,920 —
			Summa — — —
			19,620 —

Anm. Enligt denna fingerade stat, upptagande exempel, som ganska sällan torde förekomma, skulle öfriga föremål utbetala 400 kronor mer än naturaföremålen tillkommer. hvilket belopp utgör skillnaden emellan öfriga underhållets kostnad (6,100) och statsbidraget (5,700).

Bil. litt. F.

Debitering.

A) Enligt utgifts- och inkomstförslaget bil. C.

Belopp. som utdebiteras: 3,201: 60.
(af öfriga beskattningsföremål):

Deraf:

- a) Naturaföremålen tillgodohafvande ..... 2,801: 60.
b) Det belopp, hvarmed öfriga underhållet öfverskjuter statsbidraget (6,100 — 5,700) ..... 400: — 3,201: 60.

Antal vägfyrkar på:

- 1) Statens och menigheters allmänningsskogar ..... 1,013: —
2) Frälseräntor ..... 230: —
3) Annan fastighet ..... 6,212: —
4) Beskattningsbar inkomst ..... 13,608: — 21,063: —
(all jordbruksfastighet räknad till naturaunderhållet)
Uträkning per vägfyrk ..... 15,18 öre.

Tabell för lättnad i debiteringen.

Vägfyrkar.	Tusental.		Hundratal.		Tiotal.		Enheter.	
	Kronor.	öre.	Kronor.	öre.	Kronor.	öre.	Kronor.	öre.
1	151	80	15	18	1	52	—	15
2	303	60	30	36	3	4	—	30
3	455	40	45	54	4	55	—	46
4	607	20	60	72	6	7	—	61
5	759	—	75	90	7	59	—	76
6	910	80	91	8	9	11	—	91
7	1,062	60	106	26	10	63	1	6
8	1,214	40	121	44	12	14	1	21
9	1,366	20	136	62	13	66	1	37

Anm. Enligt denna debitering, som gäller Jönåkers härad, skulle exempelvis Näfveqvarns bruk, bevillingstaxerad till 264,000 kronor, i vägskatt erlägga 200,64 kronor samt Stafsjö bruk, taxerad till 165,500 kronor, vägskatt af 125,70 kronor.

B) Enligt utgifts- och inkomstförslaget bil. E.

Belopp, som utdebiteras: 13,920 kronor
(af öfriga beskattningsföremål):

Deraf:

a) Till naturaföremålen.....	13,520: —	
b) Det belopp, hvarmed öfriga underhållet öferskjuter statsbidraget (6,100—5,700)	400: —	13,920: —
Antalet vägfyrkar lika med ofvan.....		21,063: —
(all jordbruksfastighet räknad till naturaunderhållet).		
Uträkning pr vägfyrk		66,1 öre

O. S. V.

Bil. litt. G.

Uppgift i enlighet med stadgandet i 61 § af lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet, af den ..... för Jönåkers härad år 1889.

S o c k n a r.	T a x e r i n g s v ä r d e n å					Beskatt- ningsbar inkomst.
	jordbruks- fastigheter af 1.000 kronor och derutöfver.	jordbruks- fastig- heter un- der 1.000 kronor.	allmän- nings- skogar.	frälse- räntor.	annan fastighet.	
Bergshammar	655,900	27,500	—	—	26,500	8,450
Tuna	801,700	77,200	12,000	12,000	24,200	11,550
Tunaberg	866,100	72,900	93,000	—	264,800	79,880
Lunda	1,304,100	128,600	47,000	—	18,100	6,220
Kila	1,380,200	99,600	59,000	—	211,800	33,330
Björkvik	2,284,300	85,300	185,000	—	178,900	52,908
Halla	340,800	29,500	—	—	4,100	4,540
Nykyrka	540,000	15,500	—	22,000	1,500	3,750
Stigtomta	1,586,400	44,800	—	—	68,100	22,592
Nicolai	2,081,500	165,100	10,000	—	436,300	45,222
Bärbo	589,900	300	—	12,000	8,800	3,700
Summa	12,430,900	746,300	406,000	46,000	1,243,100	272,142
Antal vägfyrkar	124,309	7,463	1,015	230	6,215	13,608

Nyköpings häradsskrifvarekontor den

Anm. 1) Första och andra kolumnernas rubriker lyda i enlighet med motionärens förslag, men införda siffertalen äro desamma som första och andra kolumnerna af bil. B.

2) Antalet vägfyrkar i ringa mån skiljaktigt mot uppgifterna i bil. B, af skäl, som slutet af lagförslaget 59 § antyder.